

РОЗДІЛ 5 БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Ст. викл. Ковальов Б.Л., студентка гр. Е-21 Широка І.О.

Згідно історії розвитку туризму з 1945 р. до нині триває етап масового туризму та глобалізації туристичної індустрії. Цікаво, що на початкових етапах розвитку туризму основними чинниками, що спонукали наших предків мандрувати були: освоєння нових територій проживання та різних видів діяльності, а також прагнення людини пізнати оточуючий світ. За статистичними даними за останні десятиліття індустрія туризму стала однією з найважливіших сфер економіки та забезпечує близько 10% світового валового продукту.

Важливим фактором розвитку туризму є збільшення частки вільного часу в суспільстві, тобто частини часу, яке не зайняте справами виробничої або життєвої необхідності. Однак, попри те, що з кожним роком люди стають більш зайнятими та вільного часу стає все менше, щорічні показники обсягу туристичних послуг та туристичних потоків зростають. Так в 2000-2011 рр. кількість туристів-громадян України, що виїжджали за кордон, збільшилась в 4,9 разів.

Метою роботи є встановлення взаємозалежностей між вартістю послуг турагентів та рівнем економічного розвитку регіонів України. Джерелами вихідної інформації для розрахунків була інформація з прейскурантів, що розміщені на офіційних сайтах туроператорів та дані Держкомстат України. В таблиці 1 наведено інформацію про середню вартість турів в регіоні та показник ВРП на душу населення.

Таблиця 1 – Вартість турів та ВРП

№	Регіон	Середня в регіоні вартість туру, дол	ВРП, на душу населення, грн
1	Сумський (Північ України)	1111	15711
2	Київський (Центр України)	1010	70424
3	Донецький (Схід України)	994	28986
4	Одеський (Південь України)	1000	22544
5	Львівський (Захід України)	1016	16353

Так середня вартість туру до Єгипту (5*, AI) в Сумському регіоні становить 1111 дол, що на 11,2% і 10% вище ніж в Донецькому (994 дол) та Київському регіонах (1010 дол) відповідно. Водночас показник ВРП на душу

населення в Сумській області (15711 грн) в 1,84 і 4,48 разів менший ніж аналогічні показники в Донецькому і Київському регіонах.

В ході дослідження встановлено наявність тісного оберненого взаємозв'язку між вартістю туру до Єгипту та показником ВРП на душу населення, тобто чим вище рівень економічного розвитку регіону, тим нижче середня вартість туру до Єгипту в регіоні (коефіцієнт кореляції $-0,7$). Таку взаємозалежність можна пояснити високою конкуренцією на ринку туристичних послуг в більш розвинених регіонах, що обумовлено великою кількістю турфірм в порівнянні з менш розвиненими регіонами. Про це свідчить коефіцієнт кореляції $0,9$ між показниками кількості турагентів в регіоні та ВРП на душу населення. Також було встановлено тісний прямий взаємозв'язок між витратами на послуги відпочинку та ВРП на душу населення (коефіцієнт кореляції $0,76$), що представлено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Кількість турагентів та витрати на відпочинок за регіонами

№	Регіон	Кількість турагентів, одиниць	Витрати на відпочинок на душу населення, грн
1	Сумський (Північ України)	110	16,27
2	Київський (Центр України)	1050	120,45
3	Донецький (Схід України)	492	21,08
4	Одеський (Південь України)	156	20,98
5	Львівський (Захід України)	210	16,07

У січні 2012 р. Державною службою статистики України було проведено вибіркове опитування членів домогосподарств стосовно самооцінки рівня своїх доходів. Зокрема, було розраховано частку домогосподарств, члени яких при значному збільшенні доходів спрямували б додаткові кошти в першу чергу на відпочинок. В ході нашого дослідження виявлено, що в більш розвинених регіонах значення даного показника вище, ніж в менш розвинених.

В результаті проведеного дослідження було зроблено наступні висновки:

- у більш економічно розвинених регіонах вартість туристичних послуг менша;

- низьку вартість турів в більш розвинених регіонах обумовлює висока конкуренція на ринку туристичних послуг, про що свідчать відповідні значення показників кількості турагентів за регіонами;

- у більш економічно розвинених регіонах витрати на відпочинок (в тому числі на туристичні послуги) вищі.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 181-182.